

5. Ільєнко Н. Забезпечення оптимальної диференціації заробітної плати – важливий напрям регулювання оплати праці / Н. Ільєнко, Ю. Спасенко // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 1. – С. 22–27.

6. Інфляційний звіт Національного Банку України 2017. The National Bank of Ukraine. bank.gov.ua. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43401297>

УДК 331.2

Ільєнко А.В.,
асистент,
кафедра управління персоналом та економіки праці,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

МІНІМАЛЬНИЙ РОЗМІР ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В умовах економічної кризи постійна зміна нормативно-правових актів ускладнює умови ведення бізнесу національним роботодавцям та погіршує інвестиційний клімат для іноземних інвесторів й зарубіжних компаній. Розглянемо основні тенденції оплати праці в Україні та їх особливості:

1. З 01.01.2017 вступили в дію зміни до Кодексу законів про працю України [1] і Закону України «Про оплату праці» [2] від 24.03.1995 №108/95-ВР на основі Закону України [2] від 06.12.2016 № 1774-VIII. Як результат, необхідно розрізняти два поняття «мінімальна заробітна плата» та мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка)». Відповідно до ст.6 Закону України «Про оплату праці» [2], «мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється у розмірі, не меншому за прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб на 1 січня календарного року». Стаття 3 вищезазначеного закону [2] трактує мінімальну заробітну плату, як «встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці». Тобто, мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) є нижчим за мінімальну заробітну плату, оскільки прожитковий мінімум на одну працездатну особу з 1 січня 2017 року становить [4] - 1600 гривень, з 1 травня - 1684 гривні, з 1 грудня - 1762 гривні. Розмір мінімальної заробітної плати на 2017 рік дорівнює 3200 грн. [4]. Іншим недоліком введення таких змін є відсутність прив'язування мінімального рівня заробітної плати до кваліфікаційного рівня, оскільки усунуто з визначення мінімальної заробітної плати, що це плата за просту некваліфіковану роботу. Із Закону України «Про оплату праці» та КЗпП були усунуті такі елементи диференціації заробітної плати, як тарифна ставка першого розряду. Це призводить до того, диференціація оплати праці може бути відсутня, оскільки некваліфікований працівник може отримувати нижче

мінімального рівня оплати праці й отримувати додатково доплату різниці до мінімального розміру, а кваліфікований працівник буде отримувати на рівні мінімального розміру заробітної плати. Сенс мотиваційної функції оплати праці зникає.

2. Посадові оклади держслужбовців зросли. У Законі України «Про державну службу» № 889 [5] зазначено, що посадовий оклад спеціаліста (держоргану, юрисдикція якого поширюється на територію одного або кількох районів, міст обласного значення) дорівнює у 2017 році 1,25 прожиткових мінімуми на 1 працездатну особу (2000 грн.). В 2018 році планується підвищити цей розмір до 1,5 прожиткових мінімуми на 1 працездатну особу (2643 грн) у першому півріччі та до 1,75 (3085, 5 грн.) у другому півріччі.

3. Нові норми законів не значно вплинули на зарплату бюджетників, що формується на основі Єдиної тарифної сітки. Схеми посадових окладів (тарифних ставок) працівників установ, закладів та організацій, що фінансуються з бюджету (працівники медичних закладів, установ освіти, установ соціального захисту тощо з оплатою праці за основоположною постановою КМУ від 30.08.2002 р. № 1298[6]), формуються на основі: 1) міжпосадових (міжкваліфікаційних) співвідношень розмірів посадових окладів (тарифних ставок) і тарифних коефіцієнтів; 2) мінімального посадового окладу (тарифної ставки), встановленого Кабінетом Міністрів України. Постановою КМУ від 30.08.2002 р. № 1298[6] передбачено схему посадових окладів держслужбовців і постановою КМУ «Питання оплати праці працівників державних органів» від 18.01.2017 № 15[7], визначено, що з 1 січня 2017 року посадові оклади (тарифні ставки) розраховуються виходячи з розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1-го тарифного розряду за ЄТС, встановленого в розмірі прожиткового мінімуму на одну працездатну особу на 1 січня календарного року (1600 грн). Станом на 01.01.2017 розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1-го тарифного розряду за ЄТС, на базі якого розраховують посадові оклади (тарифні ставки) працівників від 2 до 11-го тарифних розрядів за ЄТС (базовий тарифний оклад множиться тарифний коефіцієнт ЄТС), є нижчим за 3200 грн. Відповідно до вище викладеного, посадовий оклад за 1 розрядом ЄТС – 1600 грн., за 11 розрядом – 3152 грн., за 12 розрядом – 3392 грн., за 25 розрядом - 7216 грн.

Положення Постанови КМУ від 30.08.2002 р. № 1298 [6] зазначають, керівники установ, закладів і організацій окремих галузей бюджетної сфери не мають допустити «зрівнялівку» в оплаті праці працівників, які отримують зарплату на мінімальному рівні. Для цього керівники цих установ зобов'язані у межах затвердженого фонду оплати праці забезпечити диференціацію оплати праці працівників на рівні мінімальної заробітної плати за рахунок установлення доплат, надбавок, премій, що залежать від кваліфікаційного рівня працівника, результатів праці працівника, складності, відповідальності

та умов виконуваної ним роботи. Проте такий стан речей не забезпечує належну диференціацію заробітної плати, бо залежить від затвердженого фонду оплати праці. У той же час, керівники бюджетних установ мають «викручуватись» через наступні причини: щоб здійснити належні доплати, надбавки премії; щоб не втратити кадри через мізерну зарплату; щоб не порушити законодавство про працю та інші нормативно-правові акти.

Така різниця в диференціації оплати праці держслужбовців та бюджетників не є науково обґрунтованою та чинить вагомий диспропорції в оплаті праці.

Література

1. Кодекс законів про працю України № 322-08 ВВР від 10.12.1971, — Редакція від 30.04.2017: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 року N 108/95-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
3. Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України” від 06.12.2016 № 1774-VIII:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1774-19>
4. Закон України «Державний бюджет України» №1801-19— Редакція від 03.08.2017: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
5. Закон України «Про державну службу» №889-19, від 03.08.2017: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
6. Постанова КМУ “Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери” від 30.08.2002 р. № 1298-Редакція від 25.10.2017: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-%D0%BF>
7. Постанова КМУ «Питання оплати праці працівників державних органів» від 05.10.2017 № 15-2017-п [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-2017-%D0%BF>